

Johann Gottlieb Möller Christian Gottlieb Rosenberg

De Seculi I. Scriptoribus Philosophis, Ictis, & Medicis Ex Chronologico Illustris Viri, Hermanni Conringii, de Universae Eruditionis a N. C. Propagatione, Eiusdemq[ue] Scriptoribus, Commentario, Nunc Primum e Msc. A Se Editio, in Disputatione Philologico-Philosophica, d. X. Octob. A. C. M DC XCVII. In Maximo Athenaei Gedanensis Auditorio, Jesu Gratia Moderante, Solenniter instituenda, placide disquiret,

Gedani: Stollius, 1697

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn796463050>

Druck Freier Zugang

B6-1053¹⁻³¹

Ex
Bibliotheca
Academiae
Rostochiensis

2.
3.
4.
5.
6.
7.
16.
17.
18.
20.
21.
22.
24.
25.

4.
DE
SECULI I.
SCRIPTORIBUS PHILOSOPHIS,
JCTIS, & MEDICIS
EX CHRONOLOGICO
ILLUSTRIS VIRI,
HERMANNI CONRINGII,

de UNIVERSÆ ERUDITIONIS à N. C. PROPAGATIONE,
EJUSDEMꝰ SCRIPTORIBUS, COMMENTARIO,
NUNC PRIMUM è MSC. A SE EDITO,

in
DISPUTATIONE PHILOLOGICO-PHILOSOPHICA,

d. X. Octob. A. C. M DC XCVII.

IN MAXIMO ATHENÆI GEDANENSIS AUDITORIO,

JESU GRATIA MODERANTE,

Solenniter instituendâ, placidè disquiret,

PRÆSES

JOH. Gottlieb MOLLERUS,

D. P. P. & Bibliothecarius,

Respondente

CHRISTIANO Gottlieb Rosenberg / Gedanensi,
Nobilissimi Dicasterii Alumno.

G E D A N I,

Typis JOHANNIS-ZACHARIÆ STOLLII.

INCLUTO
PRIMARIÆ
GEDANENSIVM
CIVITATIS
DICASTERIO:
VIRIS

GENEROSIS, NOBILISSIMIS, AMPLISSIMIS, CONSULTISSIMIS,
DOMINIS,

DN. JOHANNI FERBER,

NOBILISSIMI SCABINATUS SENIORI MERITISSIMO,

DN. JOHANNI GERHARDO BARTSCH
à DEMUTH,

LAUDATISSIMI COLLEGI CON SENIORI GRAVISSIMO,

DN. CONSTANTINO FERBER,

DN. FRIDERICO *Gottlieb Engelken/*

DN. NATHANAELI *Barthold /*

DN. GABRIELI *von Bömeln /*

DN. CAROLO ERNESTO BAUERO,

DN. NATHANAELI SCHMIEDEN,

DN. JOHANNI GEORGIO *von Horn /*

DN. JOHANNI HEINRICO *Schmidt /*

DN. JOHANNI ALBERTO *Rosenberg /*

DN. CONSTANTINO SCHUMANN,

AMPLISSIMI EQLSDEM ORDINIS ASSESSORIBUS DIGNISSIMIS,
INFURARUM VINDICIBUS, FORIS VERO ac IUSTITIÆ CONSERVA-
TORIBUS AQUISSIMIS,

DOMINIS, PATRONIS ac MÆCENATIBUS, OPTIMIS MAXIMIS,

Specimen hocce Philologico-Philosophicum, in submissum gratæ mentis devotissimæq; observantiæ monumentum, nec non ulteriorem sui ac studiorum suorum commendationem, cum ardentissimo omnigenæ prosperitatis voto, humillimo consecrat cultu

GENEROS. ET NOBILISS. AMPLITUDINUM

Subiectissimus cliens, alumnus devotissimus.

Christian Gottlieb Rosenberg/ Ged.

CAPUT II.
De
PHILOSOPHIS.

I.

Eodem tempore, omnes GRÆCORUM PHILOSOPHORUM SECTÆ, post Socratem Athenis natæ, floruerunt.

II. Nam PERIPATETICA quidem Philosophia, quæ, Aristotelicis Libris, quibus hodiè utimur, non multò ante Augusti ævum, L. Syllæ tempestate, post aliquot seculorum sepulturam, in lucem iterum erutis, non nihil respiraverat, floruit in CRATIPPO, BOETHO SIDONIO Andronici Rhodii Discipulo, NICOLAO item DAMASCENO, Augusto Cæsari & Herodi Regi amicissimo, XENARCHO deniq;, ALEXANDRO ÆGÆO Neronis præceptore, ac SOTIONE ALEXANDRINO. Quanquam verò horum & in Veterum Libris frequens fiat mentio, hodiè tamen nihil amplius reperitur, præter paucula fragmenta, ex Nicolai Damasceni *Universali de moribus gentium Historiâ* desumpta, quæ seorsim edita sunt.

III. In PLATONIS SECTORIBUS, circa initium hujus seculi haud parva fuit facta Doctrinæ mutatio, ut videre est ex Ciceronis *Libris Academicarum questionum*. Cùm enim antè tantùm non omnes hujus Sæctatores arcem suæ Philosophiæ collocassent in ignorantia professione, quasi nempe nihil exactè possit sciri; Ciceronis ætate id fuit mutatum, aded, ut Cicero ipse coactus sit recep-

B

ti

ti haftenûs dogmatis tutelam fuscipere, *Academicarum quaestionum Libris*. Postea itaque duplex coepit esse Ordo Platoniorum, ut, illis ignorantia Patronis relicto **ACADEMICORUM** titulo, novi illi, **PLATONICI** nuncuparentur. Sed horum omnium nemo magnum aliquod nomen in antiquitate adeptus est, tantum abest, ut hodie quicquam ejus Sectae superfit ex illo Seculo.

IV. In **STOICIS** laudatissimi fuerunt tunc temporis **ATHENODORUS SANDONIS**, **AUGUSTI**, & **CORNUTUS**, **NERONIS** tempore. Hujus praceptor fuit ex eadem itidem secta **L. ANNÆUS SENECA**, cujus Libri in omnium manibus versantur, inter Latinos unicus Stoicæ Sectae Scriptor. Vixit etiam hoc seculo **CLEOMEDES**, cujus exstant Libri Meteorologici, seu potius Sphaerici. Cum primis verò magnæ tum fuit auctoritatis **EPICTETUS**, Epaphroditi (Neronis Cæsaris familiaris) Servus; Adeo enim fuit in admiratione, ut non nemo ineptus mortui lucernam, Luciano teste, emerit ter mille drachmis; sed ille nihil scripsit, quæ enim circumferuntur ejus nomine, Arriani potius sunt, qui pertinet ad seculum proximum.

V. **EPICUREÆ** **SECTÆ** Scriptorem hujus ævi nullum commendat Antiquitas. **CYNICA** autem **HÆRESIS** omni ferè tempore scriptoribus caruit, etsi longissimè omnium duraverit, utpote ad Augustini usque ævum producta; quod semel hic monuisse sufficiat. Ex quo apparet hoc seculum Scriptorum quidem Philosophicorum admodum fuisse sterile.

CAPUT.

CAPUT III.
De
IURIS.

I.

AUGUSTO Cæsare erat jam Romæ, ut Livius loquitur AL. III. C. 34. *immensus aliarum super alias acervatarum Legum cumulus*; seu, ut Taciti verbis utar, L. III. *Anna- lium, C. 25. ut ante hac flagitiis, ita nunc legibus laborabatur*, quòd jam tum ad multitudinem infinitam, ac varietatem Legum esset proventum. Quemadmodum igitur jam aliquandiu fora ac judicia illius urbis sine operosâ juris peritiâ exerceri non potuerunt, ita tum quoq; ex tanto Legum numero & diversitate, illius professionis hominibus quasi necessitate quadam autoritas crevit haud parum, contrâ, quàm hæctenus aut ibi aut alibi terrarum consueverat.

II. Cæterùm quinam ante illud ævum Civilis Romani Juris Scientiam profesfi sint, ex Pomponio de Origine Juris petendum est. Illâ verò ætate maximæ auctoritatis fuerunt ATEJUS CAPITO & ANTISTIUS LABEO.

III. Hi duo (verbis utor Pomponii;) primum veluti diversas Sectas fecerunt; Nam Atejus Capito, in his, quæ ei tradita fuerant, perseverabat; LABEO, ingenii qualitate, & Doctrinæ fiduciâ, qui & ceteris operis sapientiæ operam dederat, plurima innovare instituit.

IV. Constat porrò ex Pomponio, utrique Discipulos fuisse, & Capitoni quidem MASSURIUM SABI-

B 2

NUM,

NUM, Labeoni verò NERVAM Patrem, qui adhuc eas diffensiones auxerunt, ætate scilicet TIBERII, CLAVDII & CAII. Sabinum sectatus est CAJUS CASSIUS LONGINUS, Nervam vero NERVA filius, & alius quidam LONGINUS, sed cum primis PROCULUS, cujus major Auctoritas fuit, ut gliscente sectâ partim CASSIANI, à Cassio nempe Longino, partim verò PROCULEIANI dicti sint.

V. VESPASIANO Imperatore floruerunt item, Cassii auditor COELIUS SABINUS, Proculi verò, PEGASUS, Præfectus Urbis. Sub finem verò Seculi, itidem Coelii Sabini auditor, PRISCUS JAVOLENUS, & Pegasi JUBENTIUS CELSUS, Pater.

VI. Constat autem ex fragmentis illorum, quæ in Pandectis Trebonianis hodieque reperiuntur, plurimos ab his Libros conscriptos, simulque multas inter ipsos Diffensiones fuisse. Quo loco non possumus non adjungere sententiam Georgii Eberlini, doctissimi Jcti, quam in *Explicatione de Origine Juris & omnium Magistratum & Successione Prudentium*, C. 42. p. 363. in hæc verba concepit: *Capitonem & Labeonem magni nominis Jctos fuisse, ex iis, quæ dicta sunt, intelligi potest; sed placitis suis quilibet eorum adeò indulgit, ut nescias, confuderintne potius, an illustraverint Romanam Jurisprudentiam. Semina insuper, inquit, civilium ejusmodi Controversiarum inter Discipulos sparserunt, qui arrepta illa, veluti in contraria Studia scissi; tanta pertinaciâ aluerunt*

runt defenderuntque, ut pleraque hodiè dissidiis hujusmodi concertationibusque occupata Pandectarum capita laborent, & inter tractantes ea, interpretantesque peritos, Studiososque Juris summa sit Dissensio. Haecenus Ille.

VII. Cum primis verò notandum, primùm Augustum Casarem (verbis utor Pomponii) ut major juris auctoritas haberetur, constituisse, ut ex auctoritate ejus responderent, & ex illo tempore peti hoc pro Beneficio cœpisse. Quò factum, ut ex illo tempore vim legis acceperint Responsa illorum Ictorum, quibus erat concessa facultas. Etsi enim, sine beneficio Principis, publicè antea quilibet responderet, qui fiduciam studiorum suorum habebat; tum tamen primùm insignis illa Auctoritas responsis Ictorum accessit.

CAPUT IV.

De

MEDICIS.

I.

JAM dudum erat, cùm inter Græcos Medicos, Sectæ DOGMATICORUM & EMPIRICORUM sumpsissent initium, & vicissim Dogmatici distingvi cœpissent inter sese ERASISTRATÆORUM & HEROPHILÆORUM, ab HERO-

B 3

PHILO

PHILO, & ERASISTRATO, auctoribus, cognomentò. Ætate Pompeji & C. J. Cæsaris, nova erat Secta orta, ASCLEPIADE PRUSIENSI auctore, ASCLEPIADEORUM. Seculo itaq; primo hoc, non mirum est, totidem in familias divisam Medicorum Sectam. Orta verò fuit Neronis ætate & alia nova Secta, cognomento METHODICORUM, institutore THESSALO TRALLIANO, homine, ut illiterato & imperito, ita summæ imprudentiæ, quippe qui omnes ante se natos contempsit, professione compendiosissimæ ad artis summum perveniendi rationis.

II. Sunt autem Medici nominatissimi hujus seculi hi sequentes.

III. AUGUSTI temporibus DIOSCORIDES *Φαρμακ* Herophilæus, quem perperam, à Svida decepti, hodiè plerique credunt Anazarbensem, nobilissimum illum *Materia Medica* scriptorem; ARTORIUS MUSA, ob curatum Augustum, aureâ statuâ à populo honoratus, hujusque frater EUPHORBUS, herbæ cognominis inventor.

IV. TIBERII porrò Cæsaris ætate PHILONIDES SICULUS, PAMPHILUS, MENECRATES, APOLLONIUS MYS, HERAS CAPPADOX, & SCRIBONIUS LARGUS Empiricus.

V. CLAU-

V. CLAUDII tempore celebres fuerunt: CASSIUS FELIX, HERACLIDES HIEROPHILUS Erythræus, Apollonii Mys dicti, Discipulus, Straboni coætaneus, & deniq; VECTIUS VALENS, *adulteriò Messalinæ Claudii Cæsaris (Uxor) nobilitatus, pariterq; eloquentiæ affectator,* quemadmodum Plinius Lib XXIX. cap. I. notavit.

VI. ANDROMACHUS, Senior ille, qui Theriacæ confectionem heroicis versibus descripsit, NERONE Cæsare maximè claruit; THESSALUS item TRALLIANUS, cujus antè memini; (Ejus sectatores Galenus *afinos* vocare solet;) EVAX Rex Arabum, CONELIUS CELSUS, quem *latinum Hippocratem & Medicorum Ciceronem* vulgò appellant.

VII. Sub VESPASIANO vixit CAJUS PLINIUS SECUNDUS; (nam & hunc Medicis accensimus, quandoquidem *naturalis* ejus *Historia* magnam partem ex Medicorum libris compilata, ejusdemque argumenti est;) Quem multa sine judicio collegisse oppidò patet, præsertim ex re herbariâ, cujus utique fuit imperitus, unde sæpè etiam Herbam, diversâ ejus deceptus appellatione, viribus diversam facit, idque primus optimè demonstravit NICOLAUS LEONICENUS, & nuper etiam infinitæ Lectionis Vir, CLAUDIUS SALMASIUS; NIGER, ANDROMACHUS JUNIOR, GRÆCINUS, MENODOTUS Empiricus, THEUDAS Empiricus, SERVILIUS etiam DAMOCRATES, (seu DEMO-
CRA-

CRATES) Plinii æqualis, *ASCLEPIADÆ* duo, *medicamentorum* Scriptores, & denique *DIOSCORIDES ANAZARBENSIS*.

IIIX. Sub finem demum hujus seculi, & sequentis initium, *TRAIANO* Imperatore, *CRITO*, & *RUFUS EPHESIUS*, *NUMESIANUS*, Magister Pelopis, & *MARINUS* Magister *Quinti*, uterque peritiâ rei anatomicæ insignis.

IX. Horum nomina & scripta, etsi iis ac sequentibus temporibus fuerint notissima, hodiè tamen à plerisque ignorantur, & maximam partem desiderantur. Tantùm enim habemus nunc, ex Latinis, *CORNELIUM CELSUM*, doctissimum artis scriptorem, & *C. PLINIUM*, *SCRIBONII* item *LARGI* Empiricum Librum, sed de græco potiùs versum, nonnulla etiam *ARTORIO MUSÆ* attributa, sed fidei incertæ, certè tantæ famæ imparia; Ex Græcis exstat *DIOSCORIDES ANAZARBENSIS*; supersunt & *RUFUS EPHESIUS* nonnulla, & Astrologica fragmenta *VECTII VALENTIS*; Superest & *EVACI*, Regi Arabum, adscriptus Liber, sed incertæ, imò sublestæ fidei. Laudantur denique ab aliquibus de *curatione morborum* Libri duo *CASSII FELICIS*, qui tamen hætenus in manus meas non inciderunt, quanquam conjiciam, ejus esse *Problemata* illa græca, quæ Cassii nomine vulgò circumferuntur.

CAPUT V.

ADDITAMENTA,

Declarando Auctoris Textui inservitura.

I. **P**hilosophia & Philosophi vocabula, nunc ad legitimum luminis naturalis usum adstringuntur, nunc de quocunque rerum ex lumine naturali cognoscibilium scrutinio capiuntur, latè adeò, ut ad usum pariter ac abusum luminis naturalis extendantur. Priori modo, uti una est veritas, sic una etiam Philosophia, Divinæ nunquam Revelationi contradicens, quam qui sequitur, solus Philosophi elogium meretur; posteriori sensu *inter sese variis sectarum libidinibus & sententiarum emulationibus* (ut Phrasi utar Tertullianæ, ex *Libro de Patientiâ*, sub initium;) *discordare* Philosophiæ & Philosophi deprehenduntur, totiesq; revelationi divinæ contradicere ac errare, quoties lumine naturali abutuntur. Ad sensum hunc posteriorem respicit Auctor in toto *Capite II.* quem & expendens Tertullianus, in *Apogetico* scribit. *Quid adeò simile, Philosophus, & Christianus? Græcia Discipulus, & Cæli? Fama negotiator, & vita? verborum, & factorum operator? rerum edificator, & destructor? amicus, & inimicus erroris? veritatis interpolator, & expressor? furator ejus, & custos antiquior omnibus ni fallor?* Ac *Libro de anima*: Planè non negabimus, aliquando Philosophos juxta nostra sensisse, testimonium est veritatis, etiam eventus ipsius. Nonnunquam & in procellâ, confusis vestigiis cæli & freti, aliquis portus offenditur, prospero errore, nonnunquam & in tenebris aditus quidam & exitus deprehenduntur, cæca felicitate, sed & naturâ pleraq; suggeruntur, quasi de publico sensu, quo animam Deus dotare dignatus est; hunc nacta Philosophia, ad gloriam propriæ artis inflavit præ studio (non mirum si istud ita dixerim) eloquii, quidvis struere atque destruere eruditi, magisq; dicendo persvadentis, quam docendo. *Formas rebus imponit, eas nunc peræquat, nunc privat, de certis incerta præjudicat, provocat ad exempla, quasi comparanda, omnia præscribit, propria atatibus etiam inter similia diversis, nihil divinæ licentia servat, leges naturæ opiniones suas facit.* — Plus diversitatis invenias inter Philosophos, quàm societatis, cum & in ipsâ societate diversitas eorum deprehendatur.

II. De-

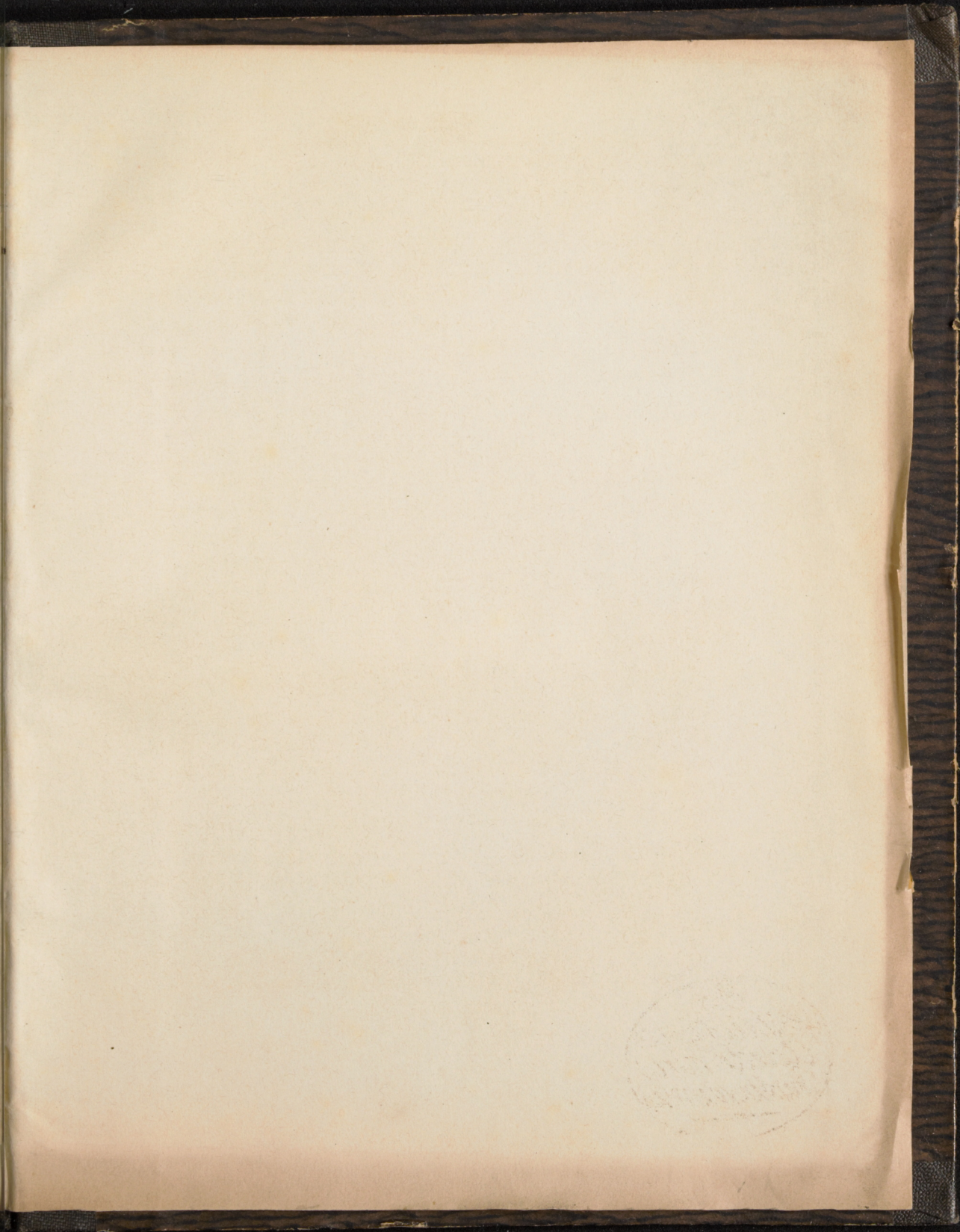
Additamenta declarando Auctoris Textui inservitura.

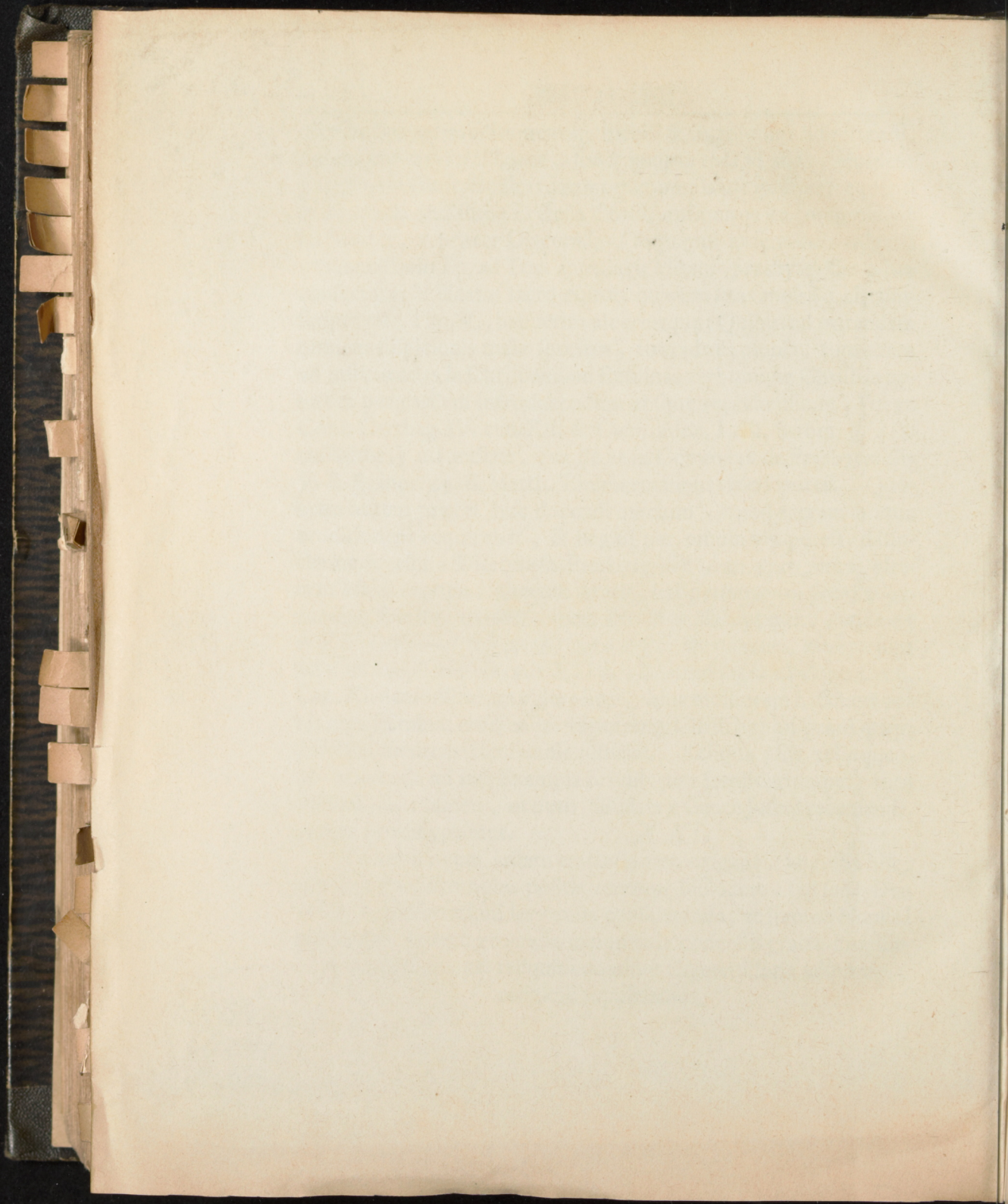
II. Declarandis, quæ Capite III. Auctor monuit, ipsa formalia Pomponii verba inservire poterunt, quæ sic sese habent: *Hi duo (Atejus Capito & Antistius Labeo) primum veluti diversas Sectas fecerunt; nam Atejus Capito in his, quæ ei tradita fuerant, perseverabat; Labeo Ingenii qualitate & fiducia doctrina, qui & ceteris operis Sapientia operam dederat, plurima innovare instituit, & ita Atejo Capito Massurius Sabinus successit, Labeoni Nerva, adhuc eas dissensiones auxerunt. Hic etiam Nerva Casari familiarissimus fuit. Massurius Sabinus in equestri ordine fuit, & publicè primus scripsit, posteaq; hoc cæpit beneficium dari à Tiberio Casare, hoc tamen illi concessum erat. Et, ut obiter sciamus, ante tempora Augusti publicè respondendi jus non à principibus dabatur; sed qui fiduciam studiorum suorum habebant, consulentibus respondebant, neq; responsa utique signata dabant: sed plerumque iudicibus ipsi scribebant, aut testabantur, qui illos consulebant. Primus Divus Augustus, ut major Juris auctoritas haberetur, constituit, ut ex auctoritate ejus responderent, & ex illo tempore peti hoc pro beneficio cæpit; — Sabino successit Gajus Cassius Longinus, — Nerva successit Proculus; fuit eodem tempore & Nerva filius; fuit & alius Longinus, ex equestri quidem ordine, qui postea ad præturam usque pervenit, sed Proculi auctoritas major fuit; nam etiam plurimum potuit, appellatique sunt partim Cassiani, partim Proculeani, quæ origo à Capitone & Labeone cæperat. Cassio Calius Sabinus successit, qui plurimum temporibus Vespasiani potuit; Proculo Pegasus, qui temporibus Vespasiani Præfectus urbi fuit; Celio Sabino Priscus Favolexus; Pegaso Celsus.*

COROLLARIA PNEUMATICA.

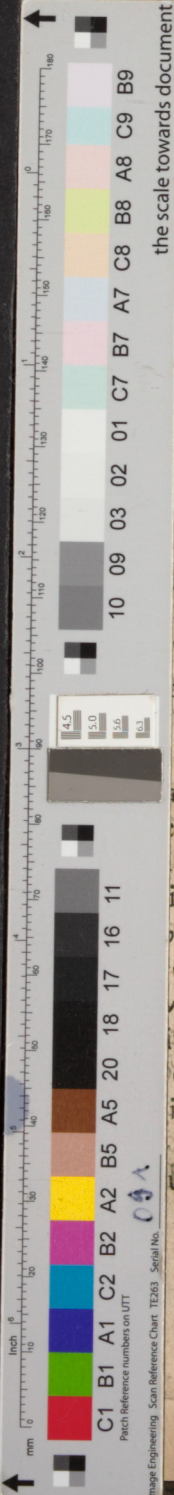
- I. Philosophos inter Paganos, Pneumaticam nemo diligentius excoluit, quàm Plato & Aristoteles.
- II. Hinc Plato dictus est *Divinus*, id quod elogii Aristoteli quoque debetur.
- III. Uterque tamen ex revelatione plus fuit suffuratus, quàm ex ratione speculatus.

S. D. G.

ornamenti est, dicitur, hanc inquam concessio-
 nem inter privatas quoque ab integra gente nun-
 esse reponendam, in primis eo, quod jam in Ba-
 XI. unius R. Afai de studiis muliebribus sententia
 improbata & ipse denique R. Abhhu l.c. Talmu-
 te a R. Johanne derivanda valde se torquet, ut
 ne omnium, integrum Talmud Hierosolym. ea
 id quaquam pollere existimatione, ut illi soli fi-
 n. addixerint. Quibus ita comparatis elucescit
 in foeminas cum a sacrae tum etiam profanae litera-
 re ex Magistrorum suorum sententia exclusas,
 minus praesto sint documenta contraria, ea rectius
 ria esse numeranda ipsamque eruditionem earum
 virtivam magis quam Doctoribus probatam dici
 a omnia, utrum aequitati congruant, ipsi videant.
 X X.
 o fuit & longe diversa Apostolo Paulo & Ecclesiae
 imae mens ac sententia. Nam licet constanter in ea
 coetibus silentium foemino sexui fuerit impossi-
 en abfuit, ut, sive ex contemptu, sicuti Judaei solent
 od non creati sint foeminae, gratias agentes, sive
 nim plane nullam fuisse ex. Tim II. 11. & 12. patet.)
 sacrarum literarum intimiorem cognitionem &
 is communicare noluerint, ut potius ἐν τῷ μαθημα-
 τὴν ἰδίαν ἀνδρῶν ἐπιτερωτῶν, seu uti verba sonant
 οὐχία μανθάνειν ἐν παιδείᾳ ὑποταγῆς jubeantur, ἐν οὐ-
 ἀνδρῶν judicetur, 1. Cor. XIV. 34. sqq.; Quibus
 tis simul officium, mulieres, cognitionis uberio-
 cupidas, instituendi & intra privatos parietes do-
 us imbuendi injungitur. Amplius, dum seniores
 3) ut ἀλλοδιόδοιοι sint junioresve dictis factis
 uant, serio admonentur, non modo potestatem
 aliunde